

Miljø-
direktoratet

Status for verdens arts mangfold og økosystemer

- og mulige tiltak for å forbedre situasjonen

SoS – Sjøfuglkonferanse Bodø 2024

Nina Vik, fagdirektør Miljødirektoratet og
nasjonalt kontaktpunkt for Naturpanelet (IPBES)

Hva er Naturpanelet (IPBES)?

Noen fakta om Naturpanelet

Etablert i 2012 - Panama City

Hovedsekretariatet
lokalisert i Bonn, DE

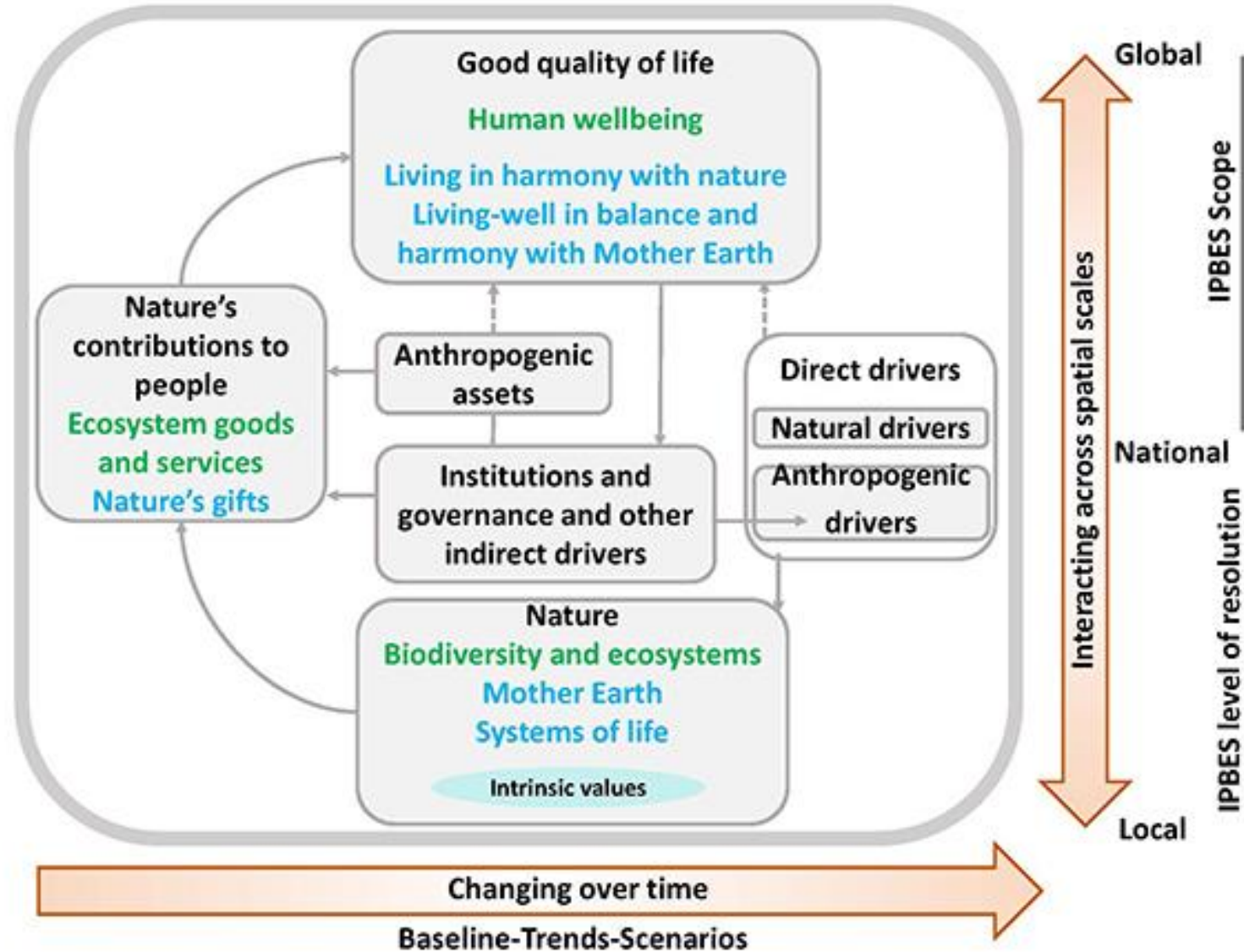
145 medlemsland

- Kunnskapsutredninger
- Identifisere kunnskapsbehov
- Formidling
- Kapasitetsbygging

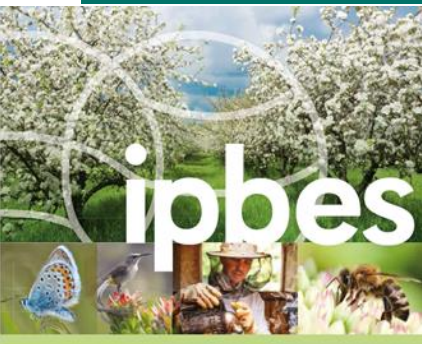

«Alt henger sammen med alt»

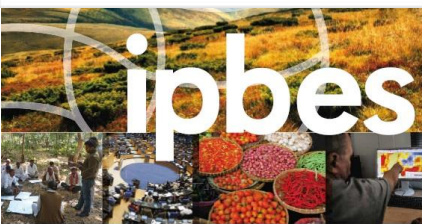
«Everything is linked»

Kunnskapsutredninger – på en global skala

The assessment report on
**POLLINATORS,
POLLINATION AND
FOOD PRODUCTION**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

The methodological assessment report on
**SCENARIOS AND MODELS
OF BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES**

The regional assessment report on
**BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES
FOR EUROPE AND
CENTRAL ASIA**

The regional assessment report on
**BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES
FOR THE AMERICAS**

The regional assessment report on
**BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES
FOR AFRICA**

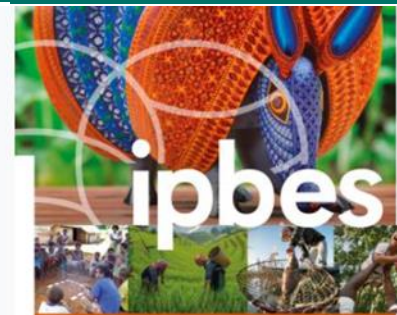
The regional assessment report on
**BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES
FOR ASIA AND
THE PACIFIC**

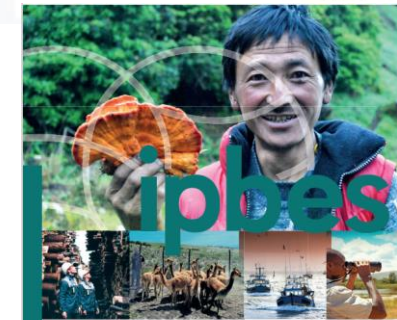
The global
assessment report on
**BIODIVERSITY
AND ECOSYSTEM
SERVICES**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

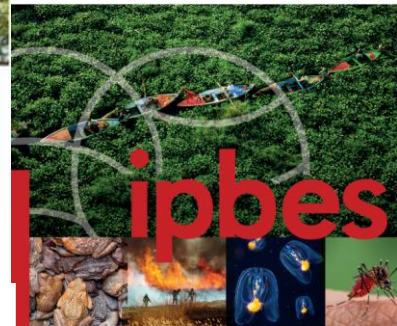
The assessment report on
**LAND
DEGRADATION AND
RESTORATION**

The assessment report on
**THE DIVERSE VALUES
AND VALUATION
OF NATURE**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

The thematic assessment report on
**THE SUSTAINABLE
USE OF WILD SPECIES**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

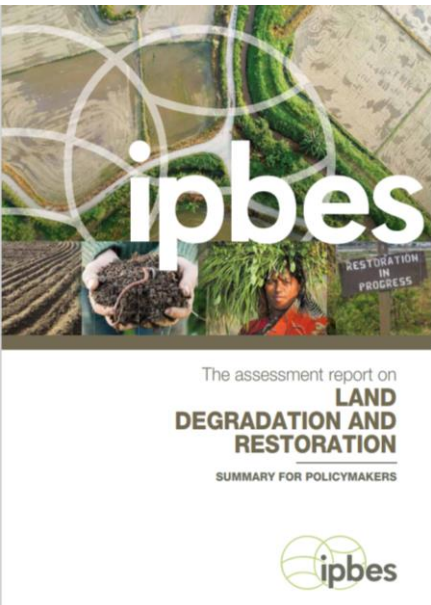

The thematic assessment report on
**INVASIVE ALIEN SPECIES
AND THEIR CONTROL**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

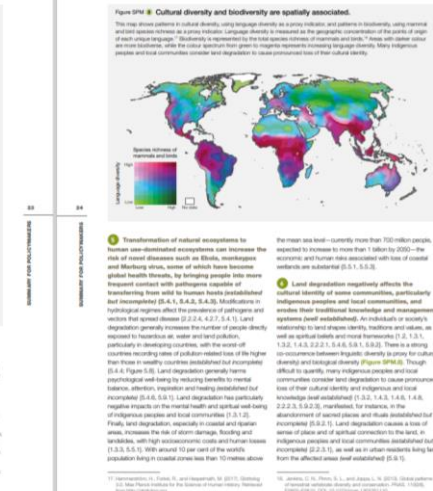

Hva inneholder rapportene?

- Sammendrag for beslutningstakere
Rundt 40 sider → hovedbudskap + bakgrunn
- Kapitlene → utgjør hoveddelen av utredningen (sammenstilling og analyse av kunnskap, scenarier og mulige tiltak)

Land has changed the surface of the planet in profound and rapid ways. In many cases, particularly areas of intensive agriculture, the loss of natural vegetation has led to increased soil erosion, loss of soil fertility, and increased risk of desertification. The loss of natural vegetation also leads to increased risk of desertification, loss of soil fertility, and increased risk of desertification. The loss of natural vegetation also leads to increased risk of desertification, loss of soil fertility, and increased risk of desertification.

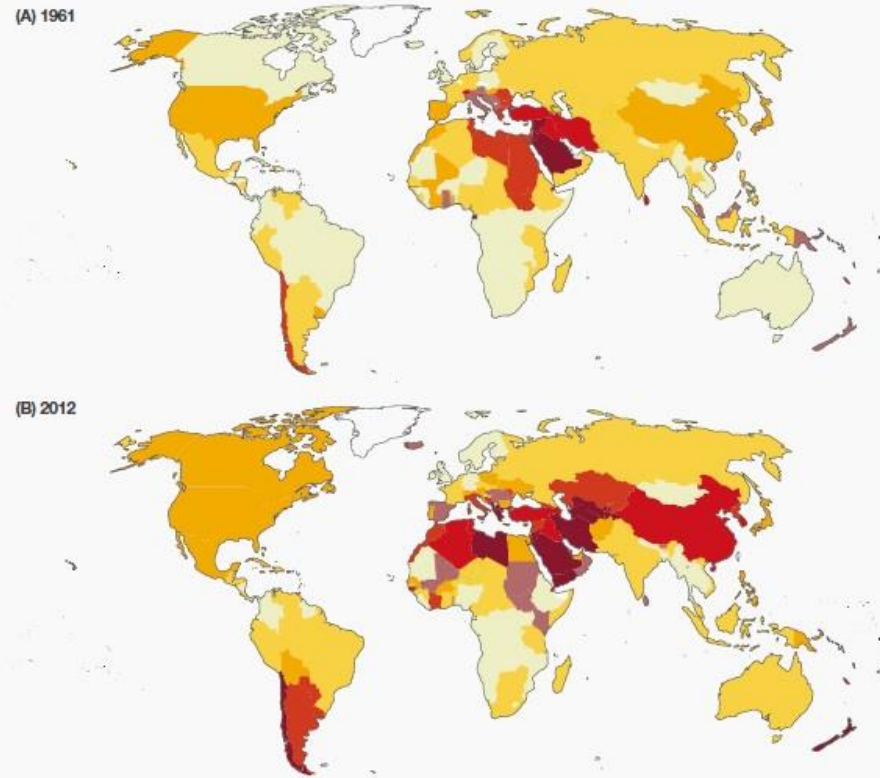
B. Status and trends in pollinators, pollination and pollinator-dependent crops and wild plants

More food is produced every year and global agriculture's reliance on pollinator-dependent crops has increased in volume by more than 300 per cent over the last five decades (*well established*). The extent to which agriculture depends on pollinators

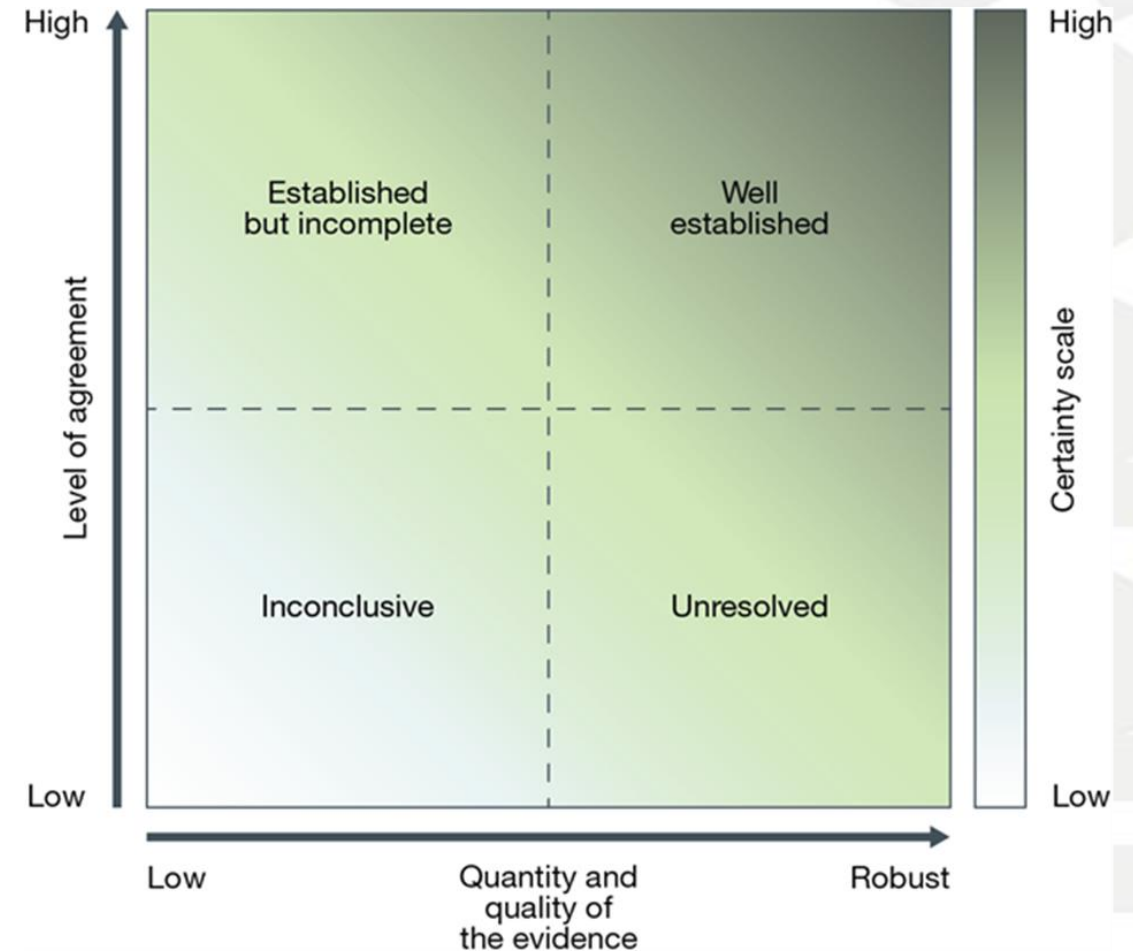
varies greatly among crops, varieties and countries (figure SPM. 4). Animal pollination benefits have increased most in the Americas, the Mediterranean, the Middle East and East Asia, mainly due to their cultivation of a variety of fruit and seed crops (3.7.2, 3.7.3, 3.7.4, 3.8.3).

FIGURE SPM. 4

World map showing agriculture dependence on pollinators (i.e., the percentage of expected agriculture production volume loss in the absence of animal pollination (categories depicted in the coloured bar) in 1961 and 2012, based on FAO dataset (FAOSTAT 2013) and following the methodology of Aizen *et al.* (2009).¹³

Hvor sikre er funnene?

Tema for kommende rapporter

Nexus -
naturmangfold,
mat, vann, helse
og klima (2024)

Gjennomgripende
samfunnsendringer
(2024)

Næringsliv og
naturmangfold
(2025)

Overvåking av
naturmangfold
(2026)

Arealplanlegging
og grønn
infrastruktur
(2027)

Hvordan er situasjonen for verdens naturmangfold?

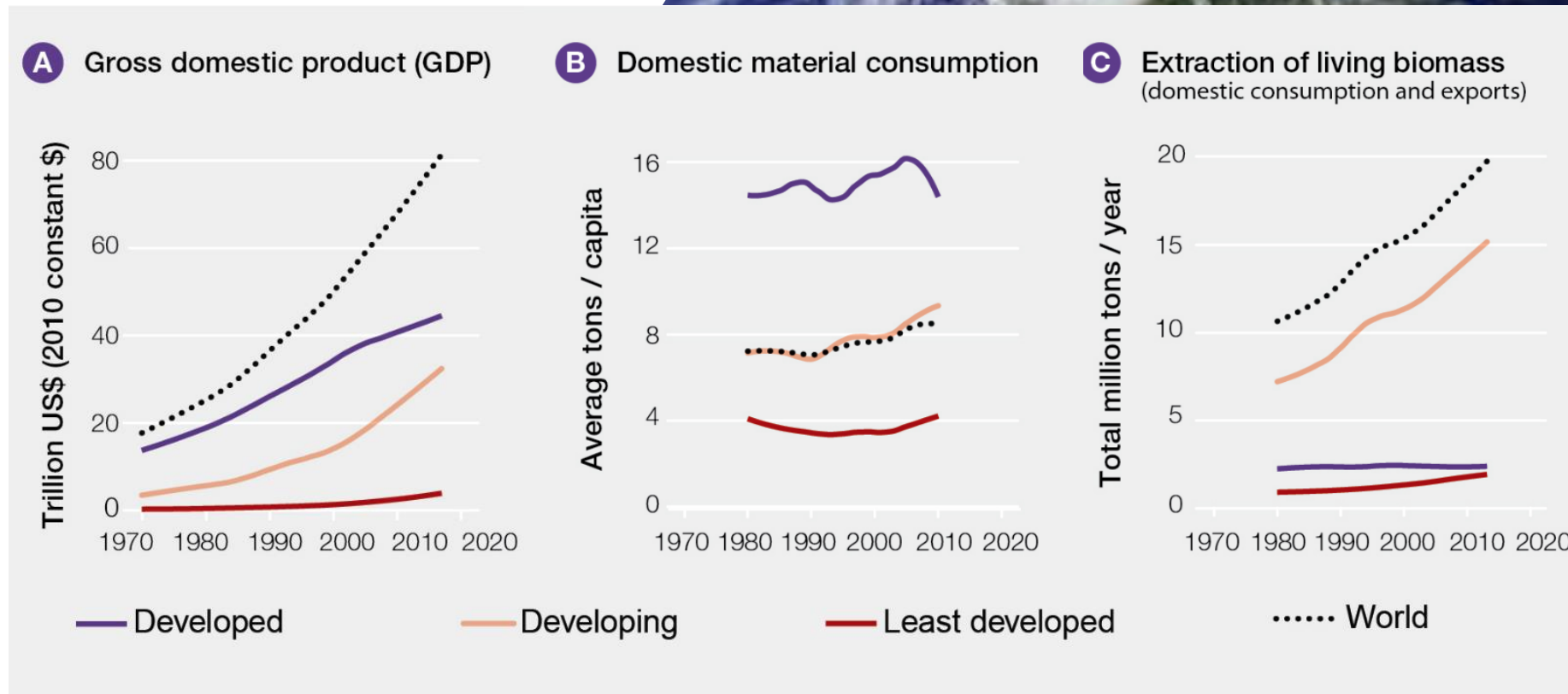

De siste 50 år har

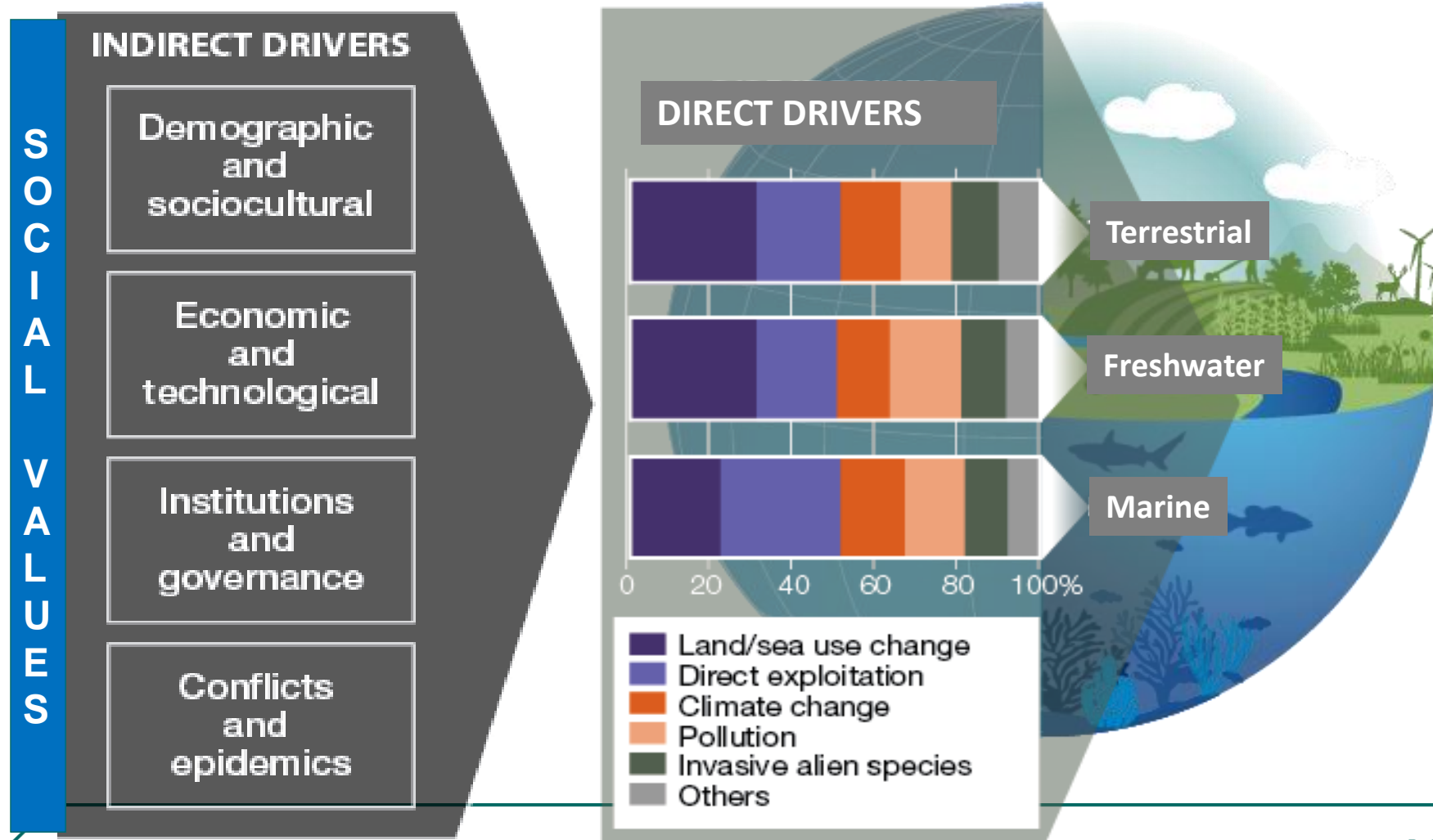
- verdens befolkning nesten doblet seg
- verdensøkonomien firedoblet seg
- verdenshandelen tidoblet seg

24 December, 1968, Apollo 8

Global vekst i økonomi og handel knytter en stadig mer ulik verden tettere sammen

Drivkreftene bak tap av naturmangfold har økt kraftig de siste 50 årene

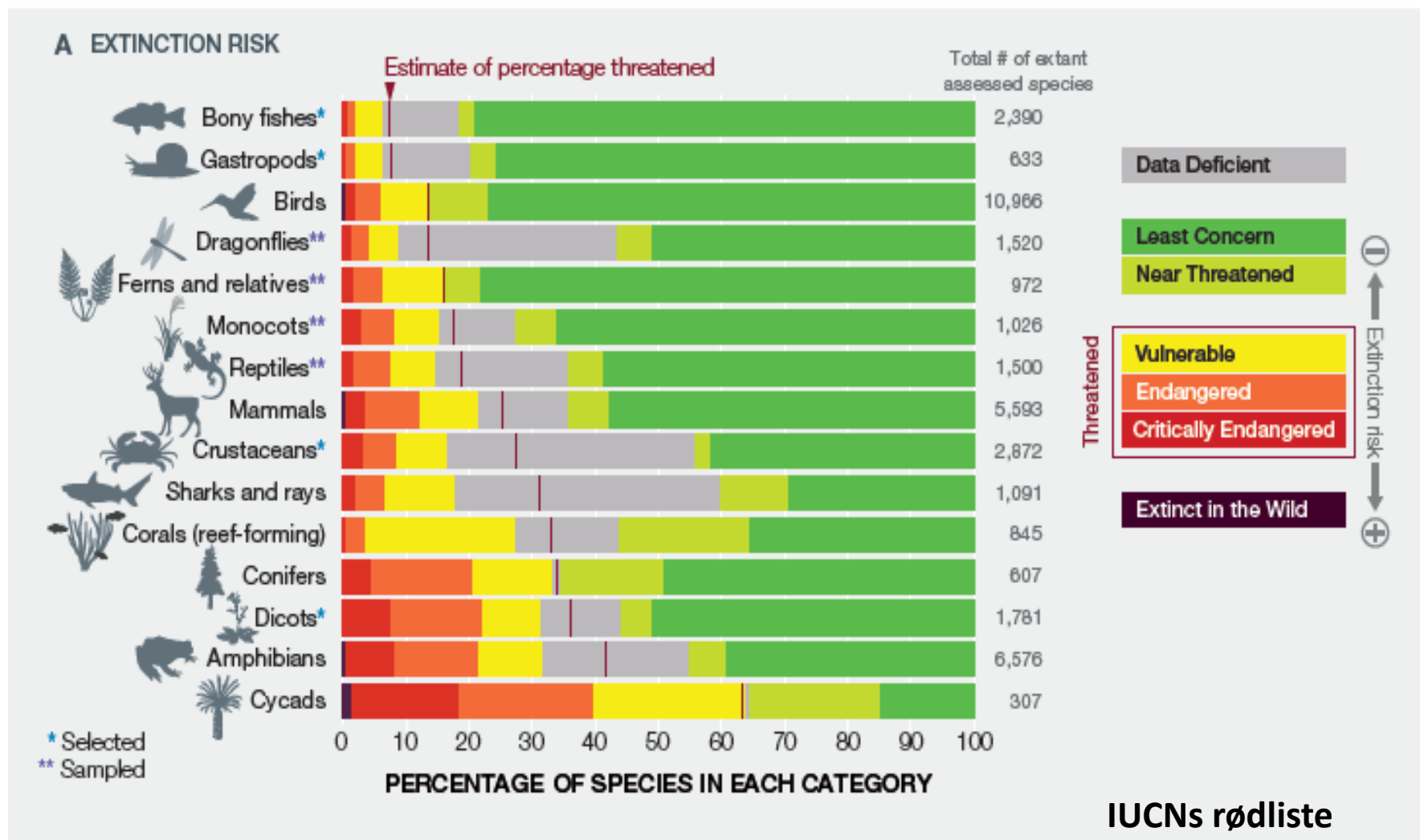

Fra IPBES globale utredning (2019)

Naturlige økosystem er i snitt redusert med **47%** (ihht indikatorer for omfang og tilstand)

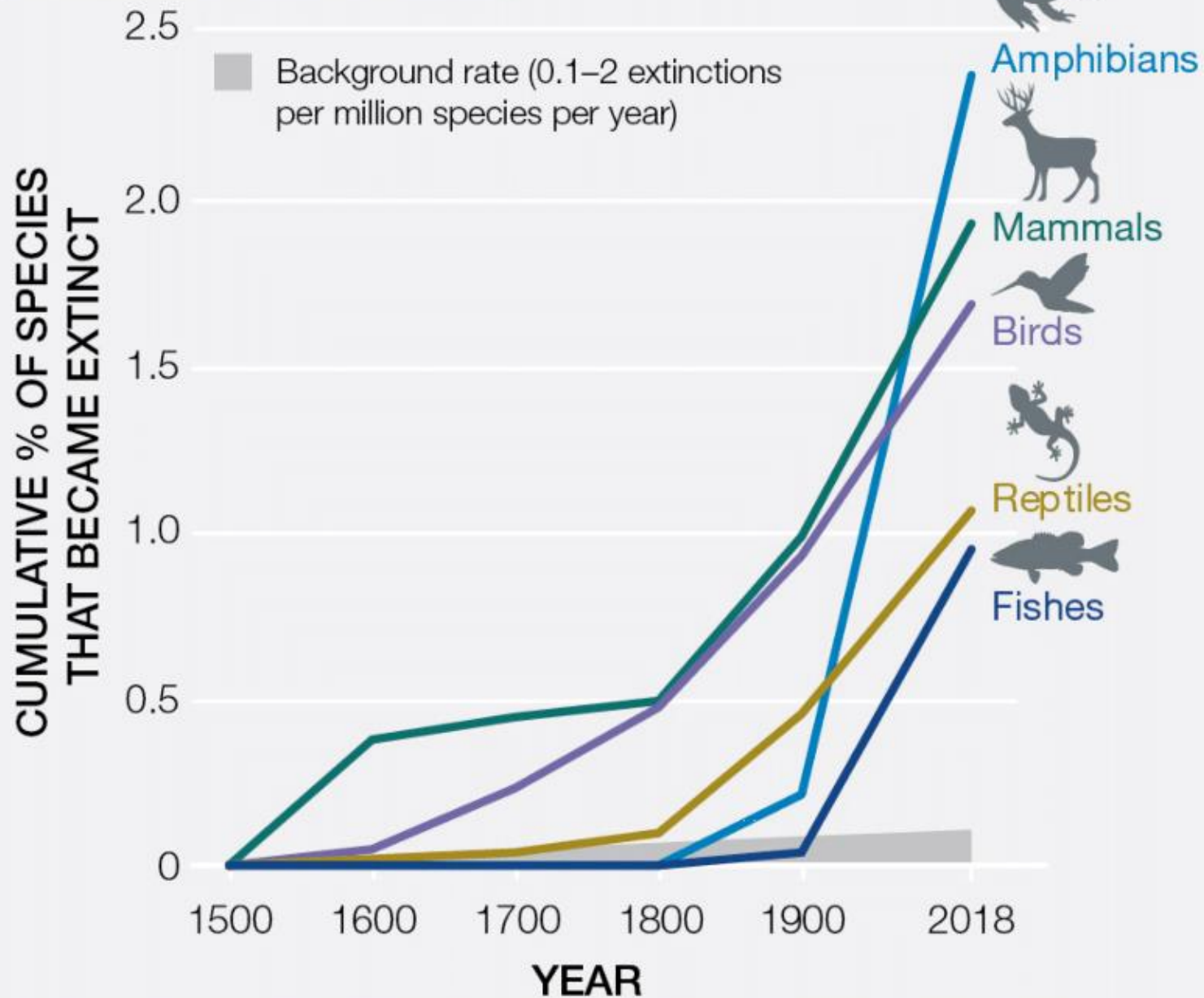
- **85%** av våtmarkene er tapt
- **50%** av varmtvannskorallene er døde (1870) - akselererer
- Tap av skog avtar - **320 000 km²** tropisk skog ble tapt (2010-2015) - temperert og boreal skog øker globalt
- Økosystemer blir mer ensartede
- **Regime-skifter** (fundamentale endringer i struktur & funksjon):
  - storskala (varmtvannskoraller, arktisk hav og tundra)
  - lokale (kollaps av fiskerier, landforringelse og eutrofiering)

Flere plante- og dyrearter er utrydningstruet nå enn noen gang i menneskets historie

Fra IPBES globale utredning (2019)

EXTINCTION RATE

Fra IPBES
globale
utredning
(2019)

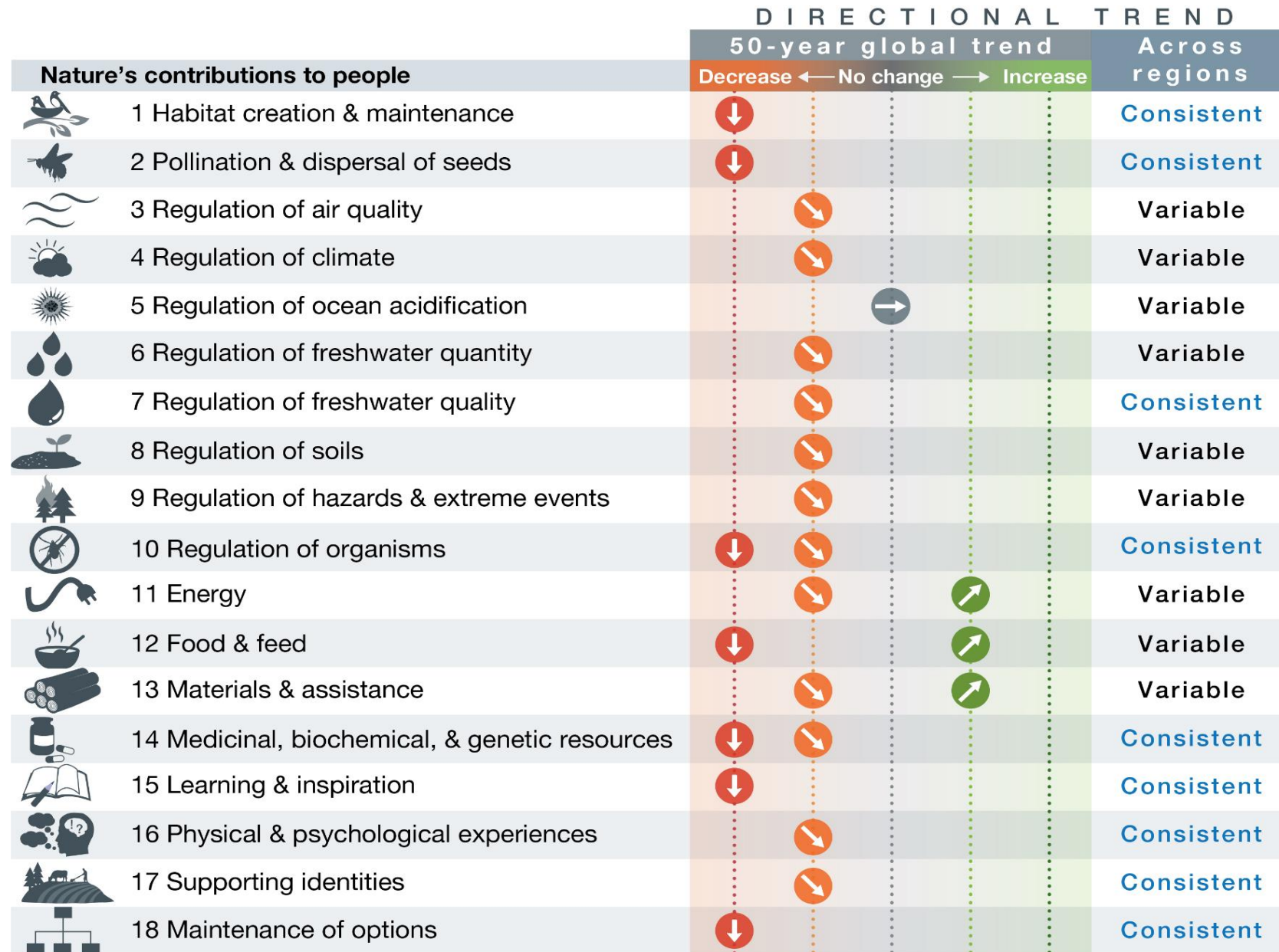

Naturen bidrar med mer mat,
energi og materialer enn
noensinne over store avstander

Men hva betyr det for andre viktige økosystemtjenester?

Kan vi gjøre noe med det?

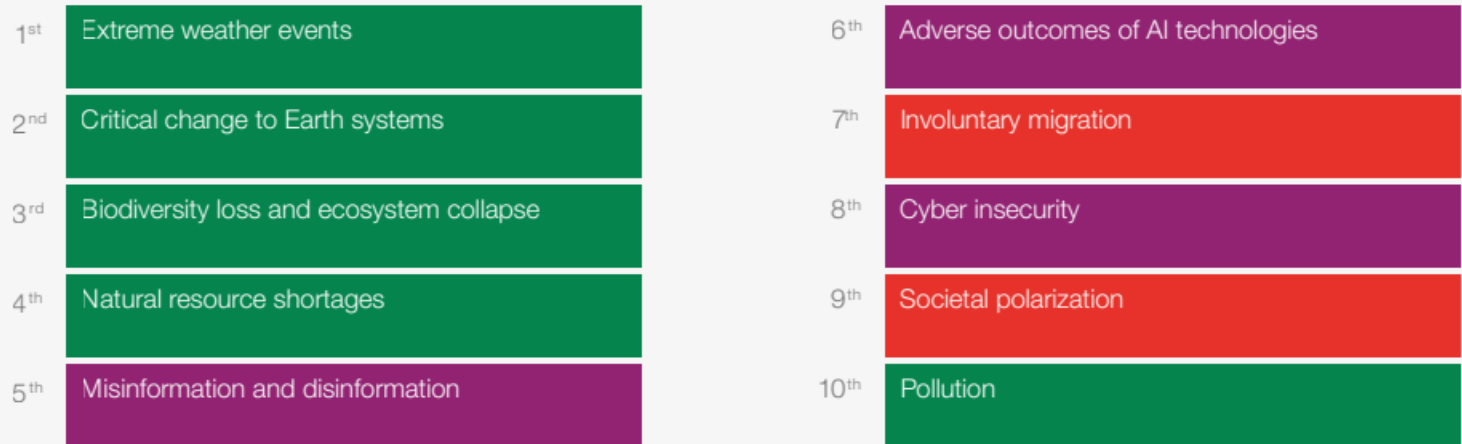
- råd fra Naturpanelets eksperter

FIGURE 2.2

Global risks ranked by severity over the long term (10 years)

"Please estimate the likely impact (severity) of the following risks over a 10-year period."

Risk categories

Economic

Environmental

Geopolitical

Societal

Technological

Source

World Economic Forum Global Risks
Perception Survey 2023-2024.

Framskrivinger

Scenarier:

Økonomisk optimisme

- rask økonomisk vekst
- få reguleringer

Regional konkurranse

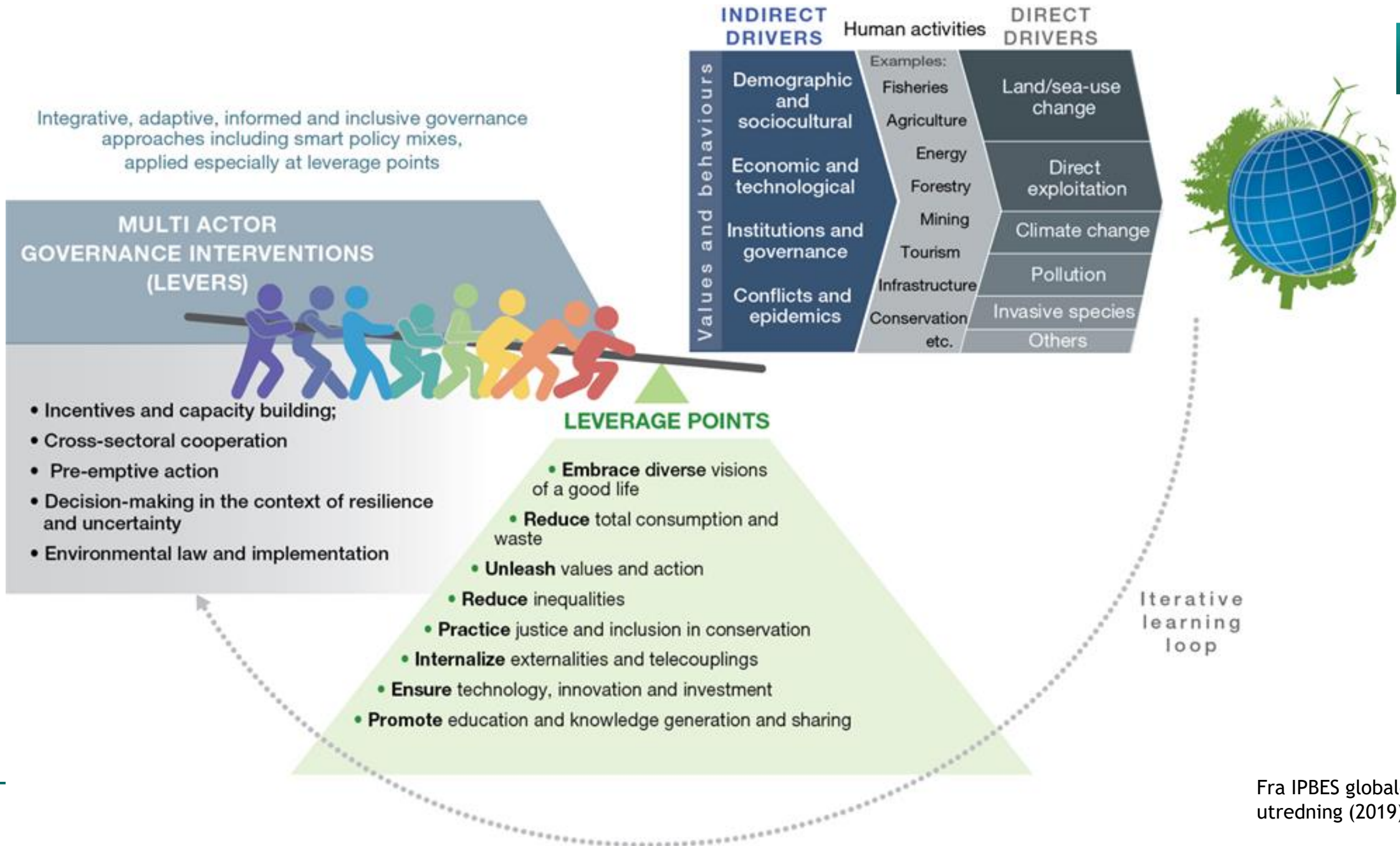
- handelsbariærer
- økende forskjeller mellom fattig og rik

Global bærekraft

- proaktiv miljøforvaltning
- bærekraftig produksjon og forbruk

Mulig å nå den fremtiden vi ønsker

Natur kan bevares, restaureres og brukes bærekraftig, samtidig som andre globale samfunns mål nås, gjennom rask og samordnet innsats for gjennomgripende samfunnsendringer

Konkrete tiltak er blant annet:

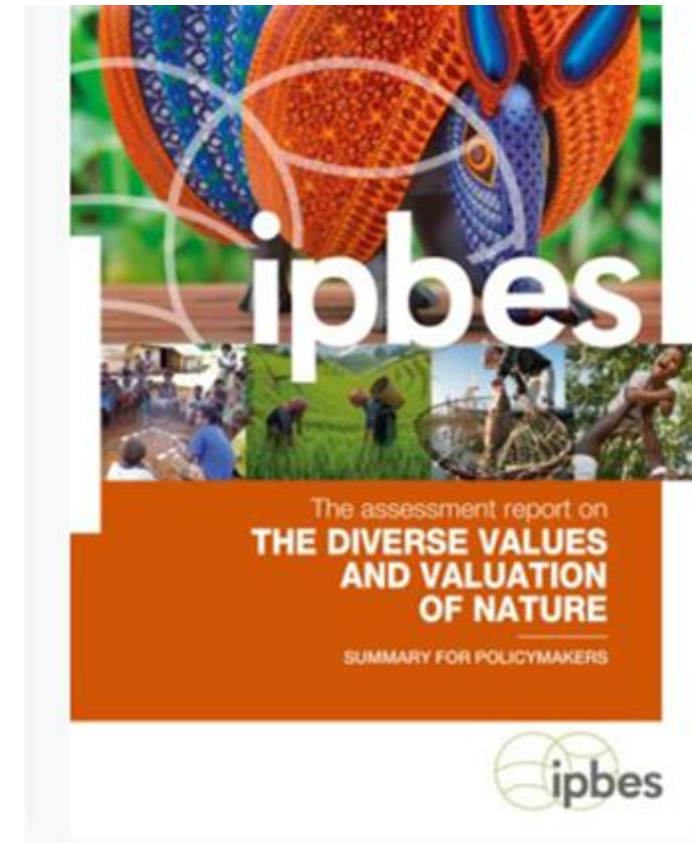

- Utvide og forvalte nettverk av **verneområder** i lys av klimaendringene
- Bruke **arealforvaltning** for bevaring, restaurering og bærekraftig bruk
- Bærekraftig **matproduksjon** som ivaretar natur og reduserer matavfall
- Bærekraftige **fiskerier** og beskyttelse av marine økosystemer
- Bærekraftig **vannforvaltning**
- Ivareta natur i naturbaserte **klimatiltak** som bioenergi og skogplanting, som utgjør 37 % av tiltakene for å nå 2°C's målet
- Bruke kunnskap, driftsformer og institusjoner hos **urfolk og lokalsamfunn**
- Å fremme naturbaserte løsninger for **bærekraftig byutvikling**
- Å utvikle et **globalt bærekraftig finansielt og økonomisk system** som styrer unna dagens begrensede paradigme knyttet til økonomisk vekst

Hvordan verdsettes natur i økonomiske og politiske beslutninger?

- Til tross for det store mangfoldet av verdier vi får fra naturen, inkluderer de fleste beslutningsprosesser kun et smalt sett med verdier. Det går på bekostning av både naturen, samfunnet og framtidige generasjoner.
- Beslutningsprosessene ignorerer ofte verdier for urfolk og lokalsamfunn.

KUNMING MONTREAL GLOBAL BIODIVERSITY FRAMEWORK

2020 UN BIODIVERSITY CONFERENCE
COP 15 - CP/MOP15-NP/MOP4
Intergovernmental Science-on Policy and Law for Ecosystems and Biodiversity
KUNMING - MONTREAL

Hindre skade fra **høsting og bruk** av ville arter **5**

Nye **fremmede arter**, minst 50% reduksjon **6**

Risiko fra **forurensing**, minst 50% reduksjon **7**

Effekt og skade fra **klimaendringer** redusert **8**

Integrere naturhensyn i all **politikk / forvaltning** **14**

Rapportere og synliggjøre i **næring/finans** **15**

Bærekraftig **forbruk**, halvere matsvinn **16**

Fase ut 'perverse' **subsidi**er, øke finansiering **18**

Styrke **kapasitet, urfolk, lokalsamfunn, kvinner** **17** **23**

VERNE

UNNGÅ

SIKRE

GJØRE

1 Naturhensyn i all arealplanlegging, «nær-0 tap»

2 Restaurere 30% av forringet natur

3 Effektivt vern av 30% land og hav

4 Stoppe menneskeskapt **utryddelse** av arter

9 Bærekraftig **forvaltning** av ville arter og naturgoder

10 Bærekraftig land-, skog-, havbruk og fiskeri

11 Restaurere, bevare og øke **økosystemtjenester**

12 Mer areal / adgang til natur i **byer** og tettsteder

13 Rettferdig fordeling av goder fra **genressurser**

Fire overordna mål

A. Reversere tap av natur

B. Bærekraftig bruk

C. Fordeling av naturgoder

D. Ressurser til gjennomføring

skal oppfylles innen 2050

● 2030-mål
○ Ikke tidfesta

Miljø-
direktoratet